

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2013

Söderhamns kommun

Helena Carlson

17 mars 2014

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund.....	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning.....	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse.....	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	7
3.1.1.3.	Driftredovisning.....	7
3.1.2.	Balanskrav.....	9
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	9
3.1.3.1.	Finansiella mål.....	10
3.1.3.2.	Mål för verksamheten.....	11
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	13
3.2.	Rättvisande räkenskaper.....	14
3.2.1.	Resultaträkning	14
3.2.2.	Balansräkning	15
3.2.3.	Kassaflödesanalys	16
3.2.4.	Sammanställd redovisning.....	17
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	17

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Kommunen följer inte Lag om kommunal redovisning, kapitel 5 §4, Pensionsutbetalningar. Kommunen har till och med till år 2012 redovisat 54,9 mnkr som avsättning i balansräkningen i stället för som en upplysning utanför balansräkningen. Kommunens reglering av avsättningen under år 2013 innebär att årets resultat är 54,9 mnkr högre redovisat än om lagen följts. Eftersom felet är av betydande storlek bedömer vi att räkenskaperna inte ger en rättvisande bild.

Vi bedömer att kommunen för år 2013 lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b) och att resultatet för år 2013, som ett enskilt år, delvis är förenligt med de finansiella mål om god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Förvaltningsberättelsen innehåller en uppföljning av de tio inriktnings- och finansiella mål som fullmäktige har angivit i 2012-2015 års budget. Måluppfyllelsen når båda nivåerna "Uppfylld" och "Delvis uppfylld" enligt den uppföljning som görs.

Vi bedömer att den prognostiserade finansiella måluppfyllelsen som god, då tre av fyra finansiella mål uppfylls för året.

Kommunstyrelsens bedömning är att sex av sex inriktningsmål uppfylls för året, vilket är en mycket god måluppfyllelse. Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att redovisat resultat i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt.

Kommunens ekonomiska läge

Årets resultat uppgår till överskott om 6,0 mnkr (för 2012 överskott om 12,9 mnkr), vilket gör att resultatutfallet för 2013 är en försämring med 6,9 mnkr jämfört med föregående år.

Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till - 8,0 (fg år + 19,5) mnkr, där kommunstyrelsen redovisar en positiv avvikelse mot budget om 4,8 (5,5) mnkr, kultur- och samhällsutvecklingsnämnden om 3,3 (3,5) mnkr, barn- och utbildningsnämnden om 7,7 (4,8) mnkr. Underskott mot budget redovisar myndighetsnämnden med -2,1 (0,7) mnkr, nämnden för lärande och arbete med -1,9 (0,9) mnkr, socialnämnden med -15,3 (8,3) mnkr samt omvårdnadsnämnden med -4,7 (-3,1) mnkr.

Verksamheterna redovisar sammantaget ett underskott för år 2013 att jämföra med ett överskott föregående år. Kommunen står fortsatt inför en rad utmaningar inför framtiden, vilket beskrivs i förvaltningsberättelsen. Det aktiva arbetet med åtgärder

och en anpassning av verksamheternas omfattning måste fortsätta för att klara en ekonomi i balans i framtiden.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning

- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som sändes till kommunstyrelsen 2014-03-06. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2014-03-13.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

3. *Granskningsresultat*

Kommunen har under innevarande år betalt 51 mnkr i så kallad pensionslösning för pensionsåtaganden intjänade före 1998. Av inbetalning har 8 mnkr inklusive löneskatt kostnadsförts år 2013. Övrig del har reglerats via tidigare års avsättning, uppgående till 54,9 mnkr inklusive löneskatt vid ingången av år 2013.

Redovisningen är i strid med Lag om kommunal redovisning (KRL) 5 kap 4 § som bland annat anger att utbetalningar av pensionsförmåner som intjänas före år 1998 ska redovisas såsom kostnader i resultaträkningen. Kommunens reglering av avsättning under år 2013 innebär därmed att årets resultat är 54,9 mnkr högre än om lagen följts. Eftersom felet är av betydande storlek bedömer vi att räkenskaperna inte ger en rättvisande bild och att kommunen inte följer KRL 5:4, Pensionsutbetalningar.

Hanteringen avviker även från god redovisningssed enligt KRL 1:3 som anger att bokföring och redovisning ska fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Om kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningssed ska upplysning om detta och skälen för avvikelsen lämnas i en not (KRL 1:3). Kommunen lämnar dock upplysningar om avvikelsen i förvaltningsberättelse och sina redovisningsprinciper.

3.1. *Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning*

3.1.1. *Förvaltningsberättelse*

3.1.1.1. *Översikt över utvecklingen av verksamheten*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i stort överensstämmer med kraven i KRL. Avvikelse finns för bland annat avseende upplysningar av placeringar för pensionsändamål.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. I förvaltningsberättelsen redogörs kommunens ekonomi under år 2013 genom en finansiell analys. Den finansiella analysen utgår från fyra finansiella aspekter; det finansiella resultatet, kapacitetsutveckling, riskförhållanden och kontrollen över den finansiella utvecklingen. Utifrån dessa aspekter är målet att identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom försöka förtydliga om kommunen anses ha en god ekonomisk hushållning. Utöver detta finns en sammanfattande finansiell analys med måluppföljning av kommunens finansiella mål samt balanskrav.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande men upplysning om pensionsmedelsförvaltning saknas. Vi föreslår en utökad beskrivning av pensionsmedelsförvaltningen för att förbättra följsamheten mot gällande rekommendationer.

Vi konstaterar att den finansiella analysen har kompletteras med uppgifter om beskrivning av kommunens användning av nyckeltal inklusive och exklusive internbanken, och ser gärna att utvecklingen fortsätter med förtydligande av de nyckeltal som har justerats och inte framräknats i enlighet med ordinarie praxis. En utveckling har även skett avseende att förvaltningsberättelsen omfattar en sammanfattande tabell med flerårsjämförelse.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. I övrigt beskrivs viktiga händelser under året i respektive nämnds redovisning.

Förväntad utveckling

I förvaltningsberättelsen finns ett kapitel *Framåtblick* som beskriver kommunens förväntade utveckling och lyfter områden som kommer ha stor påverkan för kommunen i framtiden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt är åldersindelad. Den totala sjukfrånvaron har för andra året ökat något i jämförelse med föregående år och uppgår till 5,4 % (5,2 %). Även långtidsfrånvaron har ökat från 40,1 % till 42,4 %. I redogörelsen finns ingen analys med anledning av den ökade sjukfrånvaron.

I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen till exempel antal anställda och frisknärvaro. Avsnittet kan utvecklas och omfatta arbetsmiljö, rehabilitering, personalrörlighet, förmåner etcetera.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska omfatta en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation nummer 8.2. Utöver detta ska särskilda upplysningar lämnas om koncernföretagen och förehavanden mellan kommunen och företagen.

Inledningsvis i förvaltningsberättelsen finns ett avsnitt *Helägda kommunala bolag* som omfattar en kort beskrivning av resultaten för de helägda bolagen och det samlade resultatet för kommunkoncernen. En organisationsbild över kommunens samlade verksamhet som inkluderar kommunkoncernen samt uppdragsföretagen finns i kapitlet *Sammanställd redovisning*. I övrigt redovisas den sammanställda redovisningen jämte kommunens resultat- och balansräkning med tillhörande noter, medan redogörelse för bolagens verksamhet och ekonomi görs separat i

anslutning till nämndernas redogörelser. I likhet med förgående år föreslår vi att redogörelsen kring kommunens samlade verksamhet med fördel kan utvecklas ytterligare och integreras i förvaltningsberättelsen, i enlighet med kraven i RKR:s rekommendation.

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I kapitlet *Finansiell analys* finns en redogörelse kring kommunens pensionsåtaganden. I förvaltningsberättelsen saknas dock bland annat upplysningar om placeringar för pensionsändamål och dess utveckling i enlighet med RKR:s rekommendation 7.1.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Kommunens målmodell som gäller för perioden 2012-2015 omfattar kommunfullmäktiges antagna övergripande inriktningsmål för hela perioden 2012-2015, samt kommunfullmäktiges uppdrag till respektive nämnd. Kommunen har likt föregående budgetperiod valt att fatta beslut om mål med slutligt uppföljning efter 4 år. Årets årsredovisning har dock utvecklats med uppföljning av målen och uppfyllelsegrad för genomförda aktiviteter för det enskilda året 2013.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Av KRL 4:2 framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i stort ger en rättvisande bild av årets investeringar och hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 32,5 mnkr (fg år 30,2 mnkr) att jämföra med budgeterade investeringar om 113,4 mnkr. Avvikelsen i förhållande till budget förklaras i anslutning till investeringsredovisningen. I den detaljerade redovisningen över investeringar per projekt framgår att större investeringar bland annat utgjorts av ombyggnation Hedbacka kök med 7,3 mnkr, av Byanät med 3,1 mnkr och muddring av Orrskärrens hamn med 2,8 mnkr.

I den detaljerade redovisning av investeringar redogörs bland annat kring avvikelser från totalbudget och orsaker till detta.

3.1.1.3. Driftredovisning

Av KRL 4:3 framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per förvaltning/nämnd, m nkr	Utfall 2012	TOTAL Budget	Utfall 2013	+/- fr. prognos	Budget avvikelse
Kommunfullmäktige	-2,7	-2,4	-2,3	0,1	0,1
Revisionen	-1,3	-1,4	-1,4	0,0	0,0
Kommunstyrelsen	-89,0	-96,9	-92,2	2,0	4,8
Överförmyndarnämnden	-2,2	-2,7	-3,0	-0,3	-0,3
Valnämnden	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,4
Kultur- och samhällsutvecklingsnämnden	-119,7	-124,8	-121,5	8,0	3,3
Bygg- och miljönämnden (Myndighetsnämnd)	-9,1	-10,1	-12,2	-0,6	-2,1
Barn- och utbildningsnämnden	-446,0	-460,6	-452,9	4,0	7,7
Nämnden för lärande och arbete	-62,7	-68,2	-70,1	-0,1	-1,9
Socialnämnden	-71,9	-72,3	-87,6	-4,8	-15,3
Omvårdnadsnämnden	-433,0	-440,8	-445,6	-2,3	-4,7
Summa	-1 237,6	-1 280,7	-1 288,7	6,0	-8,0

*Total budget & Utfall 2013 & Budgetavvikelse
(avrundningsdiff i m nkr)*

Totalt redovisar nämnderna en negativ avvikelse om -8,0 m nkr (fg år +19,5 m nkr) gentemot fastställd totalbudget. Kommunstyrelsen, kultur- och samhällsutvecklingsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden redovisar överskott överstigande 1 m nkr medan socialnämnden, omvårdnadsnämnden samt myndighetsnämnden redovisar underskott med mer än 1 m nkr.

I jämförelse med prognosen som lämnades i samband med delårsrapporten redovisar fyra nämnder ett bättre utfall för år 2013, där kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kultur- och samhällsutvecklingsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden redovisar förbättringarna gentemot prognosen. Kultur- och samhällsutvecklingsnämnden redovisar även i år den största positiva avvikelsen med + 10,6 m nkr (fg år 6,7 m nkr) medan socialnämnden redovisar en negativ avvikelse mot augustiprognosen med 4,6 m nkr.

I respektive nämnds verksamhetsberättelse kommenteras årets resultat. Överskottet för kommunstyrelsen förklaras bland annat av personalvakanser och ej utnyttjad budget avseende lokalanpassning. Kultur- och samhällsutvecklingsnämndens positiva resultat med en budgetavvikelse om +3,3 m nkr redogörs för i liten omfattning. Beskrivningen är inriktad på kostnader utöver budget. Bygg- och miljönämndens underskott förklaras framförallt av ett särskilt stort bostadsanpassningsärende. Barn- och utbildningsnämndens positiva budgetavvikelse härrör sig främst lägre kostnader inom administration, grundskola och gymnasieutbildning. Nämnden för lärande och arbete har ett underskott som beror

av att timpriserna för bemanningsenheten varit för låga i förhållande till löneökningar. Timpriserna kommer att justeras under 2014. Socialnämndens negativa budgetavvikelse beror på högre kostnader mot budget för försörjningsstöd samt ökat antal externa placeringar. Det innebär att beslutade åtgärder inom socialnämnden 2011 som fick genomslag under 2012 år inte fått genomslag år 2013 då kostnaderna ökat igen. Omvårdnadsnämndens negativa budgetavvikelse härrör sig främst från högre kostnader för hemtjänst och beviljade hemtjänstinsatser.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts för år 2013.

Enligt reglerna kring balanskravet ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. Av årsredovisningen framgår att det inte finns underskott från tidigare år att återställa vilket vi instämmer i.

I förvaltningsberättelsen återfinns en utredning av det balanskravsmässiga resultatet, det vill säga de justeringar som görs av årets resultat gentemot resultaträkningen. Enligt reglerna ska justering göras för samtliga realisationsvinster samt eventuella justeringar av poster utifrån synnerliga skäl. Synnerliga skäl kan vara större omstruktureringskostnader samt orealiserade förluster på värdepapper.

Enligt utredningen uppgår årets resultat enligt balanskravet till 5,1 mnkr. Detta motsvarar årets resultat justerat med realisationsvinster om 1,4 mnkr och ianspråktaga medel ur social investeringsfond med 0,5 mnkr.

Vi konstaterar dock att under förutsättning att kommunen redovisat utbetalning av pensionsåtagande i enlighet med Lag om kommunal redovisning (KRL) 5 kap 4 § hade kommunens redovisade resultat varit negativt och även det redovisade balanskravsresultatet.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Av KRL 4:5 framgår att förvaltningsberättelsen skall innehålla en utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Bedömning och iakttagelser

Vi konstaterar att det i årsredovisningen finns en uppföljning av fullmäktiges inriktningsmål samt finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som god, tre av fyra mål uppfylls.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återrapportering inriktningsmålen uppfyllelse som mycket god, sex av sex mål uppfylls enligt kommunstyrelsens bedömning avseende uppfyllda aktiviteter för år 2013.

För planperioden 2012-2015 gör kommunstyrelsen bedömningen att ett av fyra finansiella mål inte kommer att uppnås, samt att två av sex inriktningsmål enbart uppfylls delvis. För de två mål som inte förväntas uppfyllas fastslås att ny taktik behövs för att nå målfyllelse.

I årsredovisningen finns en samlad bedömning *Sammanställning uppföljning av mål 2013* som ger en samlad beskrivning på en sida över samtliga mål avseende målfyllelse utifrån fullmäktiges mål kring god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt och verksamhetsperspektiv.

Vi konstaterar att en utveckling av målredovisningen har skett.

Vi bedömer att den redovisade målfyllelsen har en tydlig koppling till fullmäktiges beslutade budget.

Vi föreslår även att redovisningen av inriktningsmålen, i likhet med redovisningen av finansiella mål, omfattar en beskrivning och analys av innevarande årets bedömning.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2012-2015:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige, Budget 2012-2015	Utfall 2013	Målfyllelse, KS bedömning år 2013	Målfyllelse, KS bedömning planperioden
Årets resultat ska under perioden 2012-2015 uppgå till 80 mnkr. (Dvs 20 mnkr per år i genomsnitt för hela budgetperioden, ej inräknat extra avsättning för framtida pensionskostnader om minst 16 mnkr).	Resultat utfall: 2012: + 12,9 mnkr 2013: + 6,0 mnkr Prognos kommande år: 2014: + 3,0 (10) mnkr 2015: 0 (2) mnkr	Uppfylls inte	Uppfylls inte
Investeringarna ska finansieras med egna medel till 100 %. Investeringarnivån kan ökas med investeringar som genererar intäkter eller sänker kostnader.	Resultat utfall: 2012: 30,2 mnkr 2013: 32,5 mnkr Prognos kommande år: 2014: 100,0 (29,7) mnkr 2015: 50 (26,6) mnkr	Uppfylls	Uppfylls

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige, Budget 2012-2015	Utfall 2013	Måluppfyllelse, KS bedömning år 2013	Måluppfyllelse, KS bedömning planperioden
Vid utgången av 2015 ska låneskulden vara oförändrad eller lägre i förhållande till den 31 december 2011.	Resultat utfall: 2012: 106,4 mnkr 2013: 22,5 mnkr Prognos kommande år: 2014: 0 (55) mnkr 2015: 0 (15) mnkr	Uppfylls	Uppfylls
Minst 4 mnkr ska årligen, plus reavinster från försäljningen av mark, ska årligen avsättas för den ansvarsförbindelse för intjänade pensionförmåner till de anställda före år 1998, som ligger utanför balansräkningen. Utöver denna avsättning tillkommer	Resultat avsatt: 2012: 31,5 mnkr 2013: 8,0 mnkr Prognos kommande år: 2014: (4) 4,0 mnkr 2015: (4) 4,0 mnkr	Uppfylls	Uppfylls

Bedömning och iakttagelser

Samtliga finansiella mål som beslutats i budget för 2012-2015 följs upp i avsnitt *Sammanfattande finansiell analys*. Kommunstyrelsens egen bedömning omfattar utvärdering av uppfyllelse av det enskilda året 2013 samt prognos för hela planperioden 2012-2015. Kommunstyrelsens bedömning är att de finansiella målen för planperioden inte kommer att komma uppfyllas helt. Resultatmålet bedöms varken uppfyllas för det enskilda året 2013 eller för planperioden.

Vi konstaterar att en utveckling av utvärdering av finansiella mål har skett så tillvida att årets analys omfattar det enskilda året.

Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att ett av fyra finansiella mål avseende god ekonomisk hushållning inte uppfylls för år 2013.

Vi konstaterar vidare att en utveckling har skett avseende tydlighet i finansiella nyckeltal och ser gärna en ytterligare utveckling avseende på vilka ingående balansposter som används vid beräkning samt när koncernens internbank exkluderas i kommunens nyckeltal och mål. Bland annat framgår inte vid analys av soliditet att internbanken har frånräknats.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt sex inriktningsmål för perioden 2012-2015 med slutlig mättidpunkt år 2015. Målen beskriver inriktning och ambitionsnivå för verksamheten under budgetperioden 2012-2015. För att uppnå inriktningsmålen finnas ett framarbetat handlingsprogram omfattande taktik och aktiviteter för att nå målet. Uppföljning ska ske årligen i delårsrapport och årsredovisning, både inom varje nämnd och på totalnivå för kommunen. Av årsredovisningen framgår att alla nämnder och bolag ska följa upp målen per handlingsprogram. I årets årsredovisning görs en uppföljning med fokus på prognos av målen för hela budgetperioden under avsnittet *Kommunfullmäktiges inriktningsmål* och redovisning av utfall av de mått som följts upp under året 2013.

I förvaltningsberättelsen lämnas en redogörelse och avstämning:

Inriktningmål, fastställt av fullmäktige Budget 2012-2015	Utfall 2013	Måluppfyllelse KS bedömning	
		År 2013	Planperioden
<i>Söderhamn upplevs senast 2015 som en attraktiv skärgårdskommun med ett levande stadscentrum med stark skärgårdskänsla.</i>	SCB medborgarundersökning Levande centrum 57 % (ökn) Skärgårdskänsla 46 % (minskn)	Uppnås	Uppnås delvis
<i>Söderhamns kommun ska utvecklas till ett långsiktigt hållbart samhälle med attraktiva livsmiljöer för alla som bor och verkar i kommunen genom att årligen klättra på Miljöaktuelltets kommunranking för att senast 2015 nå lägst plats 50, samt årligen förbättra sin placering enligt SCB:s nöjd medborgarindex.</i>	Miljöaktuelltets kommunranking år 2012 placering 44 (89) av 290. SCB medborgarundersökning Utfall 53 % (riksnitt 57 %)	Uppnås	Uppnås
<i>Söderhamns kommun ska vara pådrivande för en positiv utveckling av infrastrukturen i kommunen genom att aktivt arbeta för en utveckling av exempelvis hamnar, motorvägar, bredband samt för beslut om dubbelspår på Ostkusbanan.</i>	Beskrivning av nätverk som kommunen ingår i.	Uppnås	Uppnås
<i>Söderhamn ska genom en kvalitativ och flexibelt utbud av lärandemiljöer årligen utifrån 2011 års resultat förbättra sin placering i SKL:s ranking av skolverksamheten samt öka andelen elever som slutför sin gymnasieutbildning inom fyra år.</i>	Utfall 2013: Grundskola 85 % behöriga Gymnasieskola Ökat genomsnittlig meritvärde	Uppnås	Uppnås
<i>I Söderhamn ska nöjdheten årligen öka inom omsorgen för barn, äldre och funktionshindrade.</i>	Barnomsorgen Utfall 2012: 94 % (91 %) resp 87 (96) % nöjda Omvårdnad Utfall: analysen inte klar	Uppnås	Uppnås delvis
<i>Senast 2015 ska Söderhamn ha ett bättre företagsklimat med fler företag vilket bidrar till ytterligare arbetstillfällen jämfört med 2011</i>	Utfall 2013: Placering 216 (206) i Svenskt företagsklimatmätning	Uppnås	Uppnås

Kommunstyrelsens bedömning avseende måluppfyllelse av innevarande års aktiviteter redovisas separat i en sammanfattande tabell i avsnitt *Sammanställning uppföljning av mål 2013*.

Bedömning och iakttagelser

Samtliga inriktningmål som beslutats i budget för 2012-2015 beskrivs och redovisas i kapitlet *Kommunfullmäktiges inriktningmål 2012-2015*. Arbetsgruppens bedömning avseende måluppfyllelsen fokuserar på prognos för hela budgetperioden och den sammanfattande bedömningen är, i likhet med föregående år att fyra av sex mål prognostiseras att uppnås för planperioden 2012-2015. För övriga två mål behöver taktiken ändras för att målen ska uppnås.

Vi konstaterar att det i årsredovisningen för det enskilda året 2013 har redovisats måluppfyllelse utifrån genomförda aktiviteter för samtliga mål i avsnittet *Sammanfattande uppföljning av mål 2013*. Vi konstaterar även att redovisning av utfall utifrån årets genomförda mätningar sker för samtliga mål. För ett av målen redovisas dock inte utfall för samtliga mått, vilket förklaras i anslutning till utfallet.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att redovisat resultat i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt.

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar innehåller redovisning av utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Redovisningarna är utformade i enlighet med kommunens anvisningar

Styrelsens och nämndernas redovisning av sitt uppdrag sker enligt en enhetlig struktur under följande rubriker:

- Nämndens ansvarsområde
- Ekonomisk översikt
- Måluppfyllelse och viktiga händelser
- Framåtblick

Redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag inklusive graden av måluppfyllelse

I budget 2012-2015 har fullmäktige gett uppdrag till respektive nämnd. I nämndernas uppdrag ingår bland annat att samverka och lägga upp taktik för att nå fullmäktiges beslutade inriktningsmål. I likhet med tidigare budgetperiod (2007-2011) har fullmäktige uppdragit åt nämnderna att årligen under budgetperioden tillskapa en buffert i nämndens budget motsvarande minst 0,5 % av nämndens nettobudget. Bufferten ska användas för oförutsedda händelser och ianspråkta efter särskilt beslut i nämnden. Utöver detta har fullmäktige även givit respektive nämnd separata uppdrag.

Inriktningsmålen utvärderas och kommenteras ur ett övergripande perspektiv i ett separat avsnitt *Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2012-2015*. Samtliga nämnderna redogör för måluppfyllelse och viktiga händelser under året. I varierande omfattning finns en distinkt koppling mellan nämndernas målredogörelser och de kommunövergripande inriktningsmålen. Av inledande beskrivning i förvaltningsberättelsen framgår dock att nämnderna följer upp målen per handlingsprogram. Vi föreslår, i likhet med tidigare år, att återrapporteringen i

årsredovisningen i nämndernas separata redogörelser ytterligare kan utvecklas med hänseende på förtydligande av koppling mot inriktningsmålen.

Det sker en analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och vilka genomförda åtgärder som gjorts

Det ekonomiska utfallet i förhållande till budget redovisas. Under rubriken *Ekonomisk översikt* görs en analys av årets resultat och i regel kommenteras eventuella avvikelser och vidtagna aktiviteter för hantering av underskott.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Av KRL 5:1 framgår att resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret samt form för uppställning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed. Uppställningen följer KRL och har utökats med specifika delposter.

Vi bedömer att resultaträkningen inte ger en rättvisande bild av årets resultat. Bedömningen grundas på att utbetalning skett under året av tidigare avsättning för pensionsåtaganden intjänade före 1998 (se separat beskrivning nedan).

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med tidigare år.

					2013- 2012 Okn/ Minskn. %
Resultaträkning, mnkr	Utfall 2013	Utfall 2012	Utfall 2011	Utfall 2010	
Verksamhetens intäkter	323,9	328,3	366,3	392,5	-1,3%
Jämförelseförändrande poster	25,7	20,2		-11,3	27,2%
Verksamhetens kostnader	-1579,5	-1 524,1	-1 579,5	-1 576,9	3,6%
Avskrivningar	-43,2	-41,8	-40,1	-61,5	3,3%
Verksamhetens nettokostnader	-1 273,1	-1 217,4	-1 253,3	-1 257,2	4,6%
Skatteintäkter	965,3	936,4	926,6	901,3	3,1%
Generella statsbidrag & utjämningsbidrag	323,6	323,5	345,9	360,8	0,0%
Finansiella intäkter	32,8	29,1	31,4	26,3	12,7%
Finansiella kostnader	-34,6	-27,1	-36,8	-23,8	27,7%
Resultat före extraordinära poster	14,0	44,4	13,8	7,4	-68,5%
Reservering av pensionsåtagande före 1998	-8,0	-31,5	-2,2	-5,0	-74,6%
Årets resultat	6,0	12,9	11,6	2,4	-53,5%

Årets resultat uppgår till 14,0 mnkr före reservering av pensioner. Motsvarande resultat för 2012 uppgick till 44,4 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för år 2013 är en försämring med 30,4 mnkr (fg år förbättring 30,5 mnkr) jämfört med föregående år.

De största avvikelserna mot budget eller förändringarna i jämförelse med föregående år kan framförallt förklaras av:

- Verksamheterna redovisar ett negativt utfall mot budget om 8,0 mnkr (föregående år överskott med 19,5 mnkr). Verksamhetens nettokostnader har ökat med 59,8 mnkr i jämförelse med år 2012, om man undantar jämförelsestörande poster och extra pensionsavsättning. Föregående år var motsvarande förändring en minskning med 17,4 mnkr. Nettokostnadsökningen uppgår efter hänsyn till detta till en ökning med 5,0 % (-1,4 %).
- Skatteintäkter och generella statsbidrag överstiger ursprungsbudgeten med 18,9 mnkr. Ökningen i jämförelse med år 2012 är 29,0 mnkr (fg år minskning 12,6 mnkr), vikt motsvarar en ökning med 2,3 % (-1 %). Ökningen förklaras blanda annat av den skatteväxling från landstinget som skett i samband med övertagandet av hemsjukvården.
- De finansiella kostnaderna har ökat med 7,5 mnkr. I dessa ingår effekt av minskad diskonteringsränta i pensionskuldsberäkningen för år 2013 om 7,0 mnkr.
- Årets resultat har även belastats med en extra avsättning till kommande pensionsutbetalningar om 8 mnkr. Avsättningen har reglerats genom så kallad försäkringslösning (se separat beskrivning nedan).

Avsättning pensionsåtagande intjänade före 1998

Kommunen har under innevarande år utbetalt 51 mnkr i så kallad pensionslösning för pensionsåtaganden intjänade före 1998. Av utbetalning har 8 mnkr inklusive löneskatt kostnadsförts år 2013. Övrig del har reglerats mot tidigare års kostnadsförda avsättning för pensionsåtagande intjänade före 1998, uppgående till 54,9 mnkr inklusive löneskatt vid ingången av år 2013.

Av Lag om kommunal redovisning (KRL) 5 kap 4 § framgår att en förpliktelse att betala ut pensionsförmåner som intjänas före år 1998 inte ska tas upp som en skuld eller avsättning. Utbetalningar av pensionsförmåner som intjänas före år 1998 ska redovisas såsom kostnader i resultaträkningen.

Kommunens reglering av avsättning under år 2013 innebär därmed att årets resultat är 54,9 mnkr högre redovisat än om lagen följts. Eftersom felet är av betydande storlek bedömer vi att räkenskaperna inte ger en rättvisande bild och att kommunen inte följer KRL 5:4, Pensionsutbetalningar.

3.2.2. Balansräkning

Av KRL 5:2 framgår att balansräkningen skall redovisa samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på balansdagen samt form för uppställning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i stort ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar i huvudsak tillräckligt med noter.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL. Vi bedömer dock att klassificeringen av finansiella tillgångar respektive skulder behöver ses över.

Efter genomförd granskning kan följande synpunkter och kommentarer nämnas:

Tillgångar:

- En genomgång behöver göras över finansiella anläggningstillgångar, detta med anledning av gällande rekommendation RKR 20, för att fastställa vilka som inte är avsedda att inneha för stadigvarande bruk och eventuellt ska klassificeras som omsättningstillgång.

Skulder:

- Pensionsredovisningen behöver kompletteras med upplysning om förtroendevaldas pensionskostnader och beräkningar av dessa.
- Kortfristig del av långfristig skuld bör klassificeras i enlighet med RKR 20. Lån som förfaller inom ett år skall enligt rekommendation klassificeras som kortfristig om lånet förfaller inom tolv månader och inte följande tre villkor är uppfyllda; den ursprungliga löptiden var längre än tolv månader, kommunen har för avsikt att refinansiera skulden långfristig och denna avsikt stöds av en överenskommelse om refinansiering eller en överenskommelse om ändrad amorteringsplan som träffats innan årsredovisning avlämnas.
- Långfristiga skulder avseende lån behöver därutöver kompletteras med en redovisning över upplåningens förfallostruktur, i enlighet med RKR 20.
- Långfristiga skulder behöver vidare omfatta redovisning av förutbetalda intäkter som regleras över flera år (investeringsbidrag etcetera).

3.2.3. Kassaflödesanalys

Av KRL 7 framgår att i finansieringsanalysen skall kommunens eller landstingens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen i stort redovisar kommunens finansiering och investeringar. Kassaflödesanalysen är uppställd uppdelat på sektorerna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Vi bedömer att överrensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Vi rekommenderar dock att i kassaflödesanalysen brutto-redovisning sker avseende amortering och nyupptagande av lån, samt att erhållna investeringsbidrag redovisas inom ramen för finansieringsverksamheten.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Av KRL 8:1 framgår att särskilda upplysningar skall lämnas om sådana juridiska personer i vilka kommunen eller landstinget har ett betydande inflytande.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens samlade verksamhets ekonomiska ställning och åtaganden. Redovisning av den sammanställda redovisningen har utvecklats från tidigare och omfattar beskrivning av koncerninterna förhållanden, vilket vi ser som positivt.

Vår bedömning är vidare att konsolideringen av underligande enheter beskrivits korrekt och omfattar de företag som kommunen har ett betydande inflytande i.

Vi bedömer däremot att olikheter i redovisningsprinciper mellan kommunen och koncernbolagen inte finns beskrivna samt att eventuella effekter inte framgår.

Resultatet i den sammanställda redovisningen visar på ett överskott om 22,4 mnkr (fg år 29,3 mnkr).

3.2.5. Tilläggsupplysningar

I årsredovisningen ska det lämnas tilläggsupplysningar i enlighet med KRL:s krav och i övrigt i enlighet med god redovisningssed. Detta för att de som tar del av årsredovisningen ska få den information som behövs för att förstå innehållet på ett korrekt sätt.

Vilka krav som ställs på tilläggsinformation återfinns bland annat i rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning. Det framkommer även i KRL 1:3 att i de fall kommunens redovisningsprinciper avviker från god redovisningssed ska upplysning om detta och skälen för avvikelsen framgå av årsredovisningen.

Bedömning och iakttagelser

I årsredovisningen återfinns ett separat avsnitt om redovisningsprinciper. Utöver detta lämnas tilläggsinformation i noterna till räkenskaperna.

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar *inte helt uppfyller* KRL:s krav men i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed.

För en bättre följsamhet mot gällande rekommendationer föreslår vi en utveckling av tilläggsupplysningarna och redovisningsprinciperna. Vi föreslår att redovisningsprinciperna även enbart omfattar externa redovisningsprinciper.

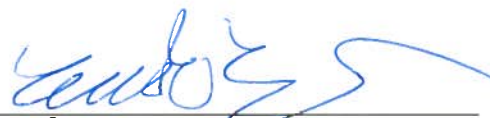
Följande rekommendationer har bland annat kommunen inte följt fullt ut:

Rekommendation	Uppgift
RKR 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser	<i>Förvaltningsberättelsen skall bland annat innehålla uppgifter om:</i> * Finansiella placeringar avseende pensionsmedel. * Återlånade medel * Tillgångsslag som placerats i. Uppgifter om förvaltningens utveckling.
RKR 10:2 Avsättningar och ansvarsförbindelser (ej pensioner)	Beskrivning av förpliktelsens karaktär och tidpunkt för utflöde?
RKR 10:2 Avsättningar och ansvarsförbindelser (ej pensioner)	Indikation om osäkerhet för belopp och eller tidpunkt för utflöde
RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljning	Beskrivning, avseende förutbetalda intäkter, av väsentliga inkomstgrupper jämfört med föregående år.
RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljning	Grunderna för intäktsföring för olika poster, dvs. över vilken tid och enligt vilket mönster som inkomsten inkommer bör anges.
RKR 20 Finansiella tillgångar och skulder	En analys över upplåningens förfallostruktur.

2014-03-17

Helena Carlson
Projektledare

Carl-Åke Elmersjö
Uppdragsledare